

2024-04-22final

Peter A Jörgensen
peter.jorgensen@innovationeurope.se

Kjell Jegefors
kjell.jegefors@gmail.com

justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se
kn.registrtor@regeringskansliet.se
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Justitiedepartementet
Statssekreterare Mikael Kullberg
Ämnesråd Louise Petrelius
Kanslirådet Marie Häggkvist

Klimat och Näringsdepartementet
Statssekreterare Sara Modig

Utbildningsdepartementet
Statssekreterare Maria Nilsson

Näringsutskottet

NY PATENTLAG FÖRUTSÄTTER EN ÖVERSYN AV LAGEN (2016:188) OM PATENT OCH MARKNADSDOMSTOLAR (PMD) OCH (PMÖD)

Under 2023 infördes den senaste delen av det enhetliga patentsystemets (UP), då Unified Patent Court (UPC) etablerades. Under våren 2024 lägger regeringen en proposition om ny Patentlag på Riksdagens bord. Lagrådsremissen är redan presenterad. Mot denna bakgrund bör även en översyn ske av regelverken för Patent och marknadsdomstolen, PMD och Patent och marknadsöverdomstolen, PMÖD.

Peter A Jörgensen
Tidigare bl.a. teknisk attaché i Kalifornien
Båda ledamöter av Uppfinnarkollegiet

Kjell Jegefors
Tidigare bl.a. ordförande för Aktietorget

NY PATENTLAG FÖRUTSÄTTER EN ÖVERSYN AV LAGEN (2016:188) OM PATENT OCH MARKNADSDOMSTOLAR (PMD) OCH (PMÖD)

Under 2023 infördes i den svenska lagstiftningen den senaste delen av det enhetliga patentsystemet (UP), då Unified Patent Court (UPC) etablerades. Under våren lägger regeringen fram en proposition om en ny Patentlag på Riksdagens bord. I remissen till Lagrådet har regeringen betonat att för att skapa en effektiv handläggning och underlätta förståelsen för patentprocessen förtydligas reglerna om handläggning av en patentansökan i förslaget till den nya patentlagen. Det görs också en övergripande språklig och redaktionell modernisering av patentlagen för att lagen ska bli mer överskådlig och lättare att tillämpa. En begränsad följdförändring föreslås även i lagen om Patent och marknadsdomstolen.

För att nå adekvat samstämmighet mellan UPC och den svenska lagstiftningen är det dock nödvändigt att det samtidigt sker en översyn av regelverken för Patent och marknadsdomstolen, PMD och Patent och marknadsöverdomstolen, PMÖD. Detta betonade redan Svenskt Näringsliv och SFIR i sina respektive remissvar på [SOU 2015:41 Ny patentlag](#). Båda ansåg att svensk patenträtt så långt möjligt bör harmoniseras med det enhetliga patentsystemet (UP). Bakgrund och förslag presenteras nedan.

För att nå ökad samstämmighet mellan UPC och de svenska rättegångsreglerna i PMD och PMÖD presenterar vi fyra förslag som avser:

- Tak på rättegångskostnader
- Tillgång till rättshjälp
- Kostnadsreducerande processledning
- Tak på tidsutdräkt i varje instans

Flera regeringar har under de senaste decennierna skjutit på en reform och anpassning av de svenska processreglerna inom immaterialrättsområdet i väntan på UPC. Detta har grovt skadat förtroendet för den svenska innovationspolitiken och åsamkat både de mindre aktörerna och landet stor ekonomisk skada.

INNOVATIONSPOLITIK OCH RÄTTSSÄKERHET

Inom innovationspolitiken är rättssäkerheten och förutsägbarheten kring lagstiftningen en grundpelare. Framgångsrika innovationsnationer utmärks av hög rättssäkerhet. Effektiv och rättvisande tvistelösning är en del av denna rättssäkerhet och samtidigt ett konkurrensmedel i den internationella utvecklingen av innovations- och konkurrenskraft.

Entreprenörer, start-up-företag och universitetsforskare (de mindre aktörerna) är betydelsefulla motorer inom innovationspolitiken. I Sverige har [start-up-företag](#) (Sweden tech 2023) de senaste decennierna skapat värden, som uppskattas till 239 miljarder EURO. Flera av dessa företags framgångar är kopplade till deras immateriella skydd. (Statistik över immaterialrättens betydelse för svenska start-up-företag saknas tyvärr.) [High-growth firms and intellectual property rights](#) är en rapport som tydligt visar sambandet mellan tillväxt och skydden. Företagens tillgång till immateriella skydd har också stor betydelse för deras finansieringsmöjligheter enligt rapporten [Patents, trade marks and startup finance](#). De tekniska genombrotten är många inom områden såsom AI, Life-Science, digitala tjänster, grön omställning och kvantdatorer. Genombrotten ser inte ut att minska.

[Inom EU rapporteras att](#) ett av tio företag (med färre än 250 anställda) blivit utsatta för patentintrång. I Sverige förlorar dessa företag närmast regelmässigt tvister på grund av de höga kostnaderna som är förenade med rättslig prövning i patentmålen. Vi kan då konstatera att rättssäkerheten är satt ur spel. För de mindre aktörerna har därför en översyn av rättegångsreglerna en avgörande betydelse. Målet med förslagen nedan är att återställa rättssäkerheten och att skapa en *tillgång till rättslig prövning* eller "*effective access to justice*".

BAKGRUND - UTVECKLING AV PATENTRÄTTEN, DET ENHETLIGA PATENTSKYDDET (UP) OCH UP Framgår av bilaga 1

FÖRSLAG TILL ANPASSADE PROCESSREGLER

De svenska processreglerna för patentmål leder till att den mindre aktören de facto saknar *tillgång till rättslig prövning*. Se nedan. Detta har resulterat i att mindre aktörer ofta avstår från att utnyttja möjligheten att patentsöka sina uppfinningar. Några väljer istället att hantera utvecklingsresultatet och uppfinningar som företagshemligheter vilket inte ger samma rättsskydd som ett patent. Problemet är uppmärksammat sedan länge, men flera regeringar har valt skjuta en översyn framför sig. [I samband med att den nya Patentlagen införs](#) är det därför angeläget och lämpligt att även lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar anpassas till UPC:s processregler. Vi föreslår följande principiella ändringar och tillägg:

Tak på rättegångskostnader – Processkostnadsrisken

I praktiken resulterar gällande svenska processregler för patentmål i en obalans mellan parterna. Det betyder att den kapitalsvagare parten de facto saknar *tillgång till rättslig prövning* främst på grund av de höga kostnader som är förknippade med en process. Risken att få betala för motpartens rättegångskostnader kan emellertid begränsas genom att ett kostnadstak införs och som i varje mål bestäms i relation till värdet av processföremålet. Vi föreslår att denna teknik införs i PMD med referens till en central del i regelverket [Rules of Procedure of the Unified Patent Court](#). Se *Rule 152 - Compensation for representation costs*, *Rule 376 A Maximum amount to be paid for representation* och [UPC, Administrative Committee Scale of Ceilings for Recoverable Costs](#). Det senare är en bilaga med tabeller för ersättning till den vinnande parten. Taket innebär att domstolen tidigt fastslår ett högsta belopp, som den tappande parten kan dömas att ersätta den vinnande parten med för att täcka dennes kostnader för biträden. (*Recoverable costs*)

Rättshjälp - Tillgång till rättslig prövning (Effective access to justice)

I Rule 375 i [Rules of Procedure of the Unified Patent Court](#) framgår att UPC kan erbjuda rättshjälp för att garantera *tillgången till rättslig prövning*. Detta är en grundpelare inom UPC. Vi bedömer detta som en rättssäkerhetsfråga och föreslår att motsvarande form av rättshjälp ska kunna erbjudas inom ramen för PMD och PMÖD. Tolkning av begreppet *effective access to justice* och *tillgång till rättslig prövning* framgår av [Handbook on European law relating to access to justice](#). Det är EU-domstolen som tolkar begreppet och är högsta instans.

Kostnadsreducerande processledning

I European Patent Court (EPC) sker – liksom i European Patent Office (EPO:s) besvärskammare - en aktiv processledning i slutskedet av rättsprocessen varigenom den koncentreras till målets centrala frågor. Parterna kan därmed begränsa sina rättegångskostnader. En mer aktiv form av processledning med syfte att begränsa både tids- och kostnadsaspekterna bör formuleras och föras in i det svenska patentsystemet.

Tak på tidsutdräkt per instans

Inom UPC uppskattas tidsutdräkten per instans till ett år i olika underlag. En snarlik tidsbegränsande regel, bör införas i PMD och PMÖD.

PRAKTISK SAMORDNINGEN AV SVENSKA OCH UNIONSRÄTTSLIGA PROCESSREGLER

Processordningen, som gäller för patentmål, regleras i lagen om PMD och PMÖD. UPC och dess regler gäller från 2023 i Sverige och 16 andra länder. Regeringen liksom flera remissinstanser har betonat betydelsen av att PMD och PMÖD-lagen harmoniseras med processordningen för UPC. Detta är viktigt i synnerhet för de mindre aktörerna. Den nuvarande svenska processordningen missgynnar dessa. En harmonisering är också nödvändig så att antalet mål inte sjunker så lågt att kompetensen inte kan upprätthållas inom PMD och PMÖD. Regeringen har nu endast föreslagit en formellt begränsad följdändring i lagen för PMD och PMÖD, som gäller invändningar mot ansökan om patent. Det motsvarar inte förväntningarna på en ny patentlagstiftning.

Den gällande svenska patentordningen har inte bara skadat förtroendet för svensk innovationspolitik utan även åsamkat de mindre aktörerna – entreprenörerna, start-upp-företagen och universitetsforskare - och innovationslandet Sverige stor ekonomisk skada samt kraftigt begränsat möjligheterna att utveckla nya företag. Att, nu ytterligare skjuta på en översyn vore ett stort misstag.

Peter A Jörgensen

Tidigare bl.a. teknisk attaché i Kalifornien
Båda ledamöter av Uppfinnarkollegiet

Kjell Jegefors

Tidigare bl.a. ordförande för Aktietorget

BILAGA 1

BAKGRUND - UTVECKLING AV PATENTRÄTTEN DET ENHETLIGA PATENTSKYDDET (UP) OCH UPC

NY PATENTLAG

2012 tillsattes *Patentlagsutredningen* för att föreslå författningsändringar som behövdes till följd av att det enhetliga patentet (UP) skulle införas och den enhetliga patentdomstolen (UPC) inrättas på europisk nivå.

2014 antogs [Ett enhetligt patentskydd i EU Prop. 2013/14:89](#). I propositionen föreslogs att riksdagen skulle godkänna avtalet om en enhetlig patentdomstol. Vidare presenterades de lagändringar, som behövdes för att anpassa svensk rätt till det enhetliga patentsystemet. Riksdagen beslutade i enlighet härmed och att lagändringarna skulle träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Avsikten var att detta skulle ske samtidigt, som det enhetliga patentsystemet (UP) blir tillämpligt i Sverige.

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR IMMATERIALRÄTT (SFIR) OCH SVENSKT NÄRINGSLIVS - YTTRANDE OM ÖVERSYN AV RÄTTEGÅNGSREGLER

2015 presenterades [SOU 2015:41 Ny patentlag](#) med förslag till anpassning av den svenska patentlagstiftningen till det enhetliga patentskyddet. Betänkandet remissbehandlades. SFIR och Svenskt Näringsliv ansåg att svensk patenträtt så långt möjligt bör harmoniserad med patentsystemet inom EU.

SFIR välkomnar att svensk patenträtt så långt möjligt föreslås harmoniserad med det nya patentsystemet inom EU och även språkligt anpassas till EPC (European patent Convention). ---Harmonisering av den materiella patenträtten inom det europeiska patentsystemet är en övergripande fråga av avgörande principiell och praktisk betydelse för systemets funktion och innovationsfrämjande effekt. Den måste också vara riktmärke för en ny patentlag.

Skrivelse bifogas som bilaga 2.

Särskilt viktigt anser Svenskt Näringsliv det vara att säkerställa att UPC:s rättspraxis får genomslag i svensk domstol utan att det kan ifrågasättas att svensk lag överensstämmer med den gemensamma rätten.

Skrivelsen bifogas som bilaga 3

Således bör samordning av processordningarna för patentmål i svensk domstol och i UPC åtgärdas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

PATENT OCH MARKNADSDOMSTOLEN (PMD) OCH PATENT OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN(PMÖD)

2016 inrättades Patent och marknadsdomstolen (PMD) och Patent och marknadsöverdomstolen (PMÖD) enligt [Lag \(2016:188\) om patent- och marknadsdomstolar](#). Målet med en ny domstolsorganisation var att effektivisera domstolarnas verksamhet och minska handläggningstiderna. Domstolsverket visar i en rapport att handläggningstiderna har minskat avsevärt. Varken lagtexten eller dess förarbeten ger någon antydning om hur lagstiftaren avsåg att anpassa lagen eller dess förordning när UPC införs.

RIKSDAGENS TILLKÄNNAGIVANDE TILL RIKSDAGEN OM RÄTTEGÅNGSREGLER

2022 beslutade Näringsutskottet om ett tillkännagivande till regeringen vilket senare godkändes av Riksdagen enligt följande:

Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om kostnader i mål om patent. Utskottet anser att regeringen bör se över handläggningstider och kostnader i civilrättsliga mål om patent med inriktningen att dessa ska hållas nere. (Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU22)

Beslutet byggde på motioner från KD, L, M, SD och V. S har senare i en kommittémotion anslutit sig till beslutet. (Motion 2022/23:2064).

ETABLERING AV UPC – FORTSATT BEREDNING

2023 den första juni etablerades Unified Patent Court, (UPC). Hittills är 17 länder anslutna. Regelverken framgår av två rättsakter

- [Legal text Unitary Patent System, 2023](#)
- [Unified Patent Court](#)

2023 Under beredningen av slutbetänkandet har ytterligare frågor uppmärksammas av Regeringskansliet, som bör övervägas i samband med att en ny patentlag tas fram. Se Promemoria [Vissa patenträttsliga frågor](#).

FÖRSLAG – KOMMANDE NY PATENTLAG

2024 15 april Regeringen presenterar [lagrådsremissen](#)

2024 Regeringen meddelar att under maj, efter lagrådsremissen, kommer en proposition angående ny Patentlag att läggas på Riksdagen bord för behandling under hösten 2024. Förslaget utgår ifrån betänkandet 2015 med förslag till *Ny patentlag* som redovisar reglerna för svenska och europeiska patent och för rättegång i svensk domstol och i UPC. Men - varken betänkandet eller propositionen behandlar processreglerna.

FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSPROPOSITIONEN

2024 sent under året kommer Regeringen att lägga Forsknings- och innovationspropositionen på Riksdagens bord. Undertecknade har tillsammans med ett hundratal andra organisationer, myndigheter och företag lämnat inspel till propositionen. [Vår skrivelse](#) fokuserar på de immateriella skydden

Rättssäkerheten är satt ur spel. En rättegång i Sverige om patent eller företagshemligheter är mycket kostsam. Kostnaden per part är mellan en miljon och 20 miljoner kronor. Den förlorande parten döms, som regel, att betala för båda. På grund av kostnadsbilden stämmer universitetsforskare eller start-upp-företag mycket sällan en motpart och vinner en eventuell tvist än mer sällan på grund av den ekonomiska ojämlikheten. Tvister är vanliga när affärsidén bedöms som värdefull, men få av dem leder till rättegång. Sverige utmärker sig genom att antalet rättegångar är mycket få i ett europeiskt perspektiv, med mindre företag eller enskilda som kärande. Om Sverige hade haft motsvarande de tyska processreglerna hade vi haft sju gånger så många rättegångar med start-upp-företag och forskare.

Några andra inspel tar upp de immateriella skydden och *Företagarna* tar upp reglerna för rättegångar.

BILAGA 2

Svenska Föreningen för Immaterialrätt, SFIR

2015-10-02, Skrivelse till Justitiedepartementet

Förslag till ny patentlag

BILAGA 3

Svenskt Näringsliv

2015-09-29, Skrivelse till Justitiedepartementet

Förslag till ny patentlag